

Semeryak Yu.A. Features of reformation of the landed relations are in the countries of Central and East Europe

Certainly positive properties and negative consequences of reformation of the landed relations in the separate countries of CSE. Outlined conceptual models, aims, methods and instruments of the landed reform, through which the process of optimization of the landed relations, integration of these countries was provided in outer economic and political space.

Keywords: landed reform, aims, methods, instruments of the landed reform, agrarian property, transformation of agrarian property, restitution of earths.

УДК 658.012

*Доц. О.А. Сич, канд. екон. наук – Львівська ДФА;
асист. В.Б. Дзьоба – НУ "Львівська політехніка"*

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглянуто основні аспекти формування системи фінансового планування на машинобудівних підприємствах, окреслено сучасний стан машинобудування та необхідність запровадження системи фінансового планування, визначено специфіку фінансових проблем підприємств машинобудування. Запропоновано етапи формування центрів відповідальності – центрів витрат та центрів прибутку, на машинобудівних підприємствах та механізм їх функціонування. На основі зарубіжного досвіду наголошено на необхідності створення системи контролінгу, як на рівні структурних підрозділів, так і підприємств загалом. Акцентовано увагу на важливості створення системи показників та особливу роль бюджетування в ефективному управлінні фінансами підприємств. Визначено, які управлінські завдання необхідно вирішити для підвищення конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі.

Ключові слова: система фінансового планування, центри витрат, центри прибутку, запас фінансової міцності, контролінг.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. З переходом до ринкових відносин роль фінансового планування підвищується, оскільки за допомогою планування підтримується ліквідність і прибутковість підприємства. На цей час більшість українських підприємств не мають чіткої методики оперативного фінансового планування і тому не можуть планувати, контролювати й управляти фінансами навіть протягом короткотермінового періоду, що призводить до фінансових проблем та збільшує ризик банкрутства. В умовах економічної кризи стає актуальним освоєння та адаптація закордонного досвіду оперативного фінансового планування, яке узгоджується з реформами економіки і законодавства України: переходом на міжнародні стандарти обліку й аудиту, оновленням програмного забезпечення, використанням сучасних технологій управління підприємством.

Планування діяльності є основою ринкових відносин усіх суб'єктів господарювання з різними формами власності. Можна навести таке визначення планування. "Планування – це управлінська діяльність, що охоплює процес оброблення інформації, вибору найоптимальнішого шляху розвитку для підприємства, а також контролю змін навколишнього середовища в короткотерміновій, середньотерміновій і довготерміновій перспективах" [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення досліджуваної проблеми і на які спирається автор. Серед дослідників у сфері планування та контролінгу варто виокремити роботи зарубіжних фахівців: Й. Вебера, А. Дайле, Д. Хана, П. Хорвата, Р. Хофмайстера. Питання адаптації контролінгу до практики підприємств розглянуто у працях таких учених і економістів: Н.Г. Данілочкіної, А. Миронової, С.Н. Петренко, М.С. Пушкаря, М.Г. Чумаченко, І.І. Цигилика, О.Є. Кузьміна, І.В. Алексєєва, А.Г. Семенова, А. Марковську, В. Ноговіцина, О.А. Жамойду, О.М. Деменіну.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Складання фінансового плану істотно впливає на фінансову стійкість і стабільність підприємства, оскільки саме у процесі фінансового планування обґрунтовується потреба підприємства в інвестиційному та обіговому капіталі для забезпечення виконання планових показників та отриманні запланованого прибутку.

Роль і значення машинобудівної галузі в економіці країни надзвичайно вагомі. Машинобудування забезпечує функціонування і розвиток усіх галузей промисловості. У сучасних умовах, з підвищенням конкуренції і появою нових ризиків, промислові підприємства машинобудування розробляють нові підходи до управління. Одним із шляхів підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності промислових і, зокрема машинобудівних підприємств, є зміцнення їхніх ринкових позицій через застосування сучасних методів фінансового планування та контролінгу. Проте розроблення теоретичних і методичних проблем формування системи фінансового планування на підприємствах машинобудування в умовах ринкової економіки є недостатньо дослідженим напрямом у вітчизняній економічній галузі. Таким чином, можна стверджувати, що фінансове планування є, з одного боку, достатньо вивченою ділянкою діяльності підприємства, а з іншого – досить складним явищем у практиці його ефективної постановки на конкретному підприємстві. Ці обставини і визначають актуальність теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Підприємства машинобудівної промисловості України працюють в динамічному, швидкозмінному середовищі, в умовах посилення конкуренції з боку іноземних підприємств-конкурентів і нестабільного рівня прибутку. Істотною проблемою для підприємств є необхідність отримання нових замовлень з боку внутрішнього ринку і потреба збільшення обігових коштів для оновлення технологічного устаткування й фінансування розробок нових видів продукції. Крім того, збільшення прибутку досягається внаслідок зниження витрат на виробництво і підвищення продуктивності праці. Як показує аналіз ринку, потенціал попиту на машинобудівну продукцію досить великий, про що свідчить як середній вік обладнання та машин в промисловості, так і значна частка імпортних машин і обладнання. Зношення виробничих фондів з машинобудування, порівняно з 1990 р., зріс від 41,6 % до 70-75 %, а середній вік обладнання і устаткування збільшився від 14 до 30 років.

Отже, з огляду на вік обладнання й устаткування, в машинобудуванні сьогодні використовують технологічні процеси 70-80-х років минулого сторіччя [2]. За даними Державного комітету статистики, спад промислового виробництва на підприємствах машинобудування у січні-грудні 2009 р., порівняно з відповідним періодом 2008 р., становив 54,9 % (рис. 1).

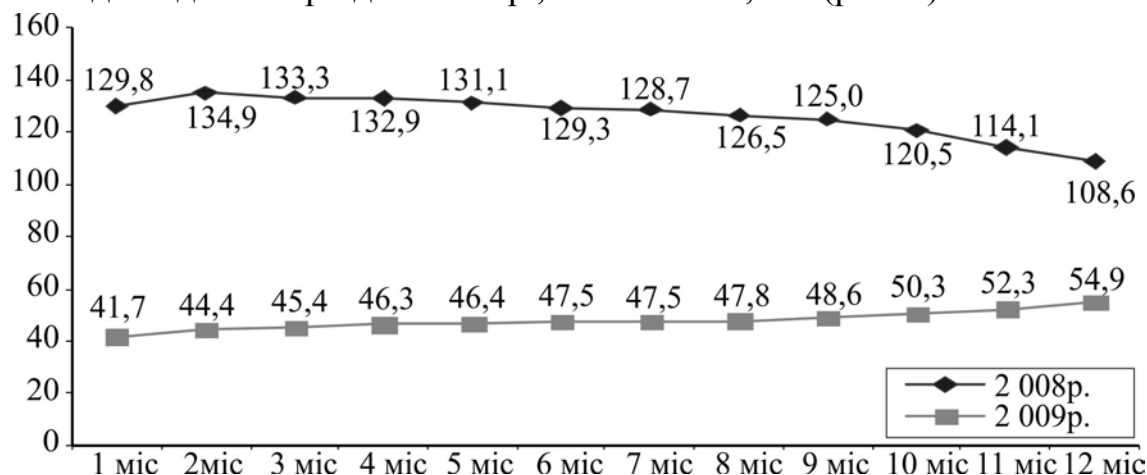

Рис. 1. Динаміка індексів зміни обсягів виробництва продукції машинобудування за 2008-2009 рр. (у відсотках до відповідного періоду минулого року)

За січень-грудень 2009 р. підприємства загального машинобудування випустили товарної продукції у діючих цінах 26 717,62 млн грн; що становить 45,1 % до січня-грудня 2008 р. Проаналізуємо сучасний стан машинобудування в Україні станом на вересень 2010 р. За 9 місяців 2010 р. у машинобудівному комплексі обсяги виробництва основних видів продукції становлять 132,9 % (за даними Держкомстату).

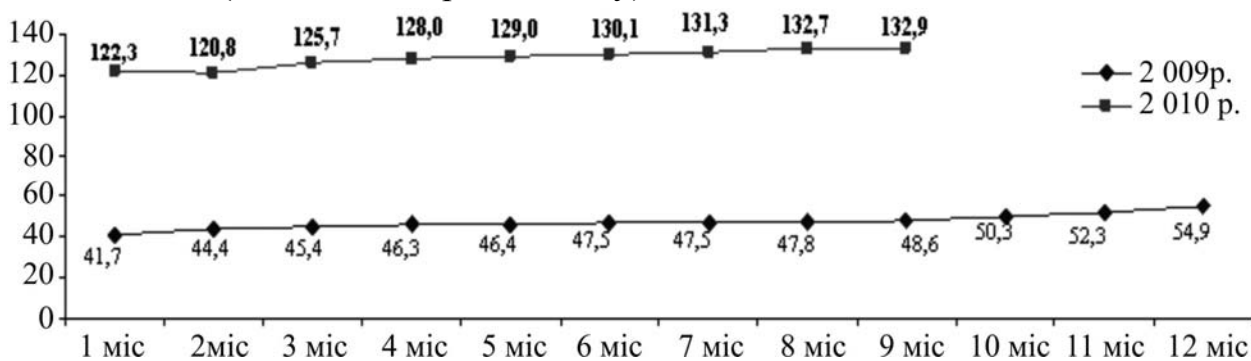

Рис. 2. Динаміка індексів зміни обсягів виробництва продукції машинобудування за 2009-2010 рр. (у відсотках до відповідного періоду минулого року)

За січень-вересень 2010 р. підприємства загального машинобудування випустили товарної продукції у діючих цінах 29 407 млн грн, що становить 160,6 % до січня-серпня минулого 2009 р. Реалізовано товарної продукції і послуг за січень-вересень на 29 188 млн грн, що становить 99,3 % до обсягів випуску товарної продукції [3].

Після важкого 2009 р. (через економічну кризу, яка значно вплинула на результати підприємств машинобудування України), у 2010 р. розпочали зростати обсяги реалізованої продукції. Проте підприємства машинобудування мають багато фінансових проблем. Можна виділити такі основні фінансові проблеми, які негативно впливають на фінансовий стан підприємств машинобудування, і які не сильно залежать від зовнішніх факторів.

Перша проблема – це низька рентабельність. Рентабельність операційної діяльності підприємств машинобудування загалом по Україні становила: у 2005 р. – 3,4 %, у 2006 р. – 2,6 %, у 2007 р. – 4,3 %, у 2008 р. – 5,2 %, за 9 місяців 2009 р. – 5,4 % [4]. Рентабельність операційної діяльності підприємств машинобудування Львівщини у 2005 р. становила 1,7 %, у 2006 р. – 3,9 %, у 2007 р. – 4,6 %, у 2008 р. – 5 %, за 9 місяців 2009 р. – 5,3 % [5].

Рентабельність виробництва супроводжується в машинобудуванні низькою рентабельністю активів, що пов'язано, по-перше, зі значною капіталоємністю машинобудування, а по-друге, зі значною кількістю застарілих і невикористовуваних потужностей (обладнання перебуває на балансі, проте фактично не використовується).

Іншою проблемою машинобудування, що негативно позначається на загальних показниках ефективності, є проблема неплатежів. Машинобудування відрізняється значною абсолютною величиною кредиторської заборгованості (на кінець 2008 р. – 49802,8 млн грн, станом на 30 вересня 2009 р. – 45225,6 млн грн), і дуже високою тривалістю обігу кредиторської заборгованості, що зросла майже в 4 рази за 2009 р., на кінець 2008 р. тривалість обігу становила 172 днів, станом на 30 вересня 2009 р. вже 414 днів [6].

Ця проблема призводить до низьких показників ліквідності, погіршує структуру балансу машинобудівного підприємства і так знижує інвестиційну привабливість галузі. Найважливішим чинником, що визначає рівень кредиторської заборгованості, є дебіторська заборгованість. Виходом з ситуації, що склалася, повинен стати комплекс заходів з удосконалення схем оплати продукції покупцями. На цей час імпортери мають вагомі конкурентні переваги: вони використовують лізинг і пільгові кредити для розширення збуту. Їхній досвід може бути корисний вітчизняним виробникам, які подібних схем практично не застосовують.

Важливою причиною неплатежів галузі машинобудування, що є актуальною, є нестача власних обігових коштів. Ця проблема може бути вирішена за допомогою використання заходів щодо скорочення дебіторської заборгованості (наприклад факторингу). Держава повинна також стимулювати активніше використання схеми субсидування відсоткової ставки, за якої частина відсотків за комерційними кредитами виплачується з бюджету з розрахунку на приріст податкової бази в майбутньому. Банк при цьому видає кредит за звичайною ставкою. Успішний досвід реалізації подібних схем вже є у галузях сільського господарства, легкій і харчовій промисловості.

Таким чином, специфіка фінансових проблем підприємств машинобудування може бути окреслена, як: потребою у великих обсягах інвестицій; тривалому терміну окупності інвестицій; значної частки основних засобів у структурі активів; високої кредиторської і дебіторської заборгованості у підприємств, що здійснюють збут продукції (за невчасної оплати покупцями); складності фінансового планування, що пов'язана з необхідністю обліку операцій з початку виробництва до виготовлення продукції.

В основі всіх перелічених проблем перебуває нестача інвестиційних ресурсів. Без залучення інвестицій у галузі неможливо вирішити проблеми

оновлення фондів, дефіциту обігових коштів, а як наслідок – неплатежів і незадовільного фінансового стану машинобудівних підприємств.

Для підвищення конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості підприємствам машинобудівної галузі необхідно вирішити такі управлінські завдання: управління основними фондами; управління якістю; цехове управління; об'ємно-календарне планування; планування сировини, матеріалів і потужностей за стандартом MRP II; детальний облік собівартості; фінансове планування і бюджетування [7].

Одним зі шляхів підвищення фінансової стабільності є вдосконалення форм і методів управління фінансами підприємства і, зокрема форм і методів фінансового планування, що дає змогу передбачати можливість виникнення фінансових ризиків і забезпечувати на цій основі підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств.

Процес фінансового планування на підприємствах машинобудування значною мірою залежить від технологічних, організаційних та економічних особливостей цієї галузі, яка характеризується високим ступенем зношення основних фондів, дефіцитом інвестицій у розвиток основних фондів і неефективністю їх використання, низькою інвестиційною привабливістю галузі, низьким інноваційним потенціалом підприємств.

Системи планування діяльності на українських підприємствах і, зокрема підприємств машинобудування, не позбавлені проблем і прорахунків. Найважливішими проблемами можна вважати такі:

- форми більшості планово-економічних документів незручні для фінансового аналізу;
- процес планування, за традицією, починається з виробництва, а не з вивчення потреб ринку;
- у плануванні переважає витратний метод ціноутворення, без урахування попиту на продукцію;
- не здійснюють аналізу беззбитковості продажів;
- економічне планування не доводиться до фінансового і тому не дає змоги визначити потребу у фінансуванні діяльності підприємства;
- за наявної системи планування неможливо визначити запас фінансової міцності, достовірно проводити сценарний аналіз та аналіз фінансової стійкості підприємства у сучасних умовах [8].

Констатуючи необхідність запровадження фінансового планування на підприємстві, потрібно зробити низку уточнень. Насамперед, процес планування відбувається у змінному економічному середовищі, тому в умовах кризи створювати фінансові плани, відштовхуючись від показників попередніх періодів, є нелогічним та помилковим. Крім того, методика традиційного бюджетування (створення оперативних фінансових планів) має значні вади:

- за основу показників бюджетів приймають ресурси, бюджети не орієнтовані на вихідні результати і потреби клієнтів;
- до бюджетів закладають найчастіше результати минулих періодів, а плановані і прогнозовані показники розраховують за допомогою лінійного співвідношення;
- бюджетування не виявляє факти невикористання потужностей, браку, збоїв у роботі устаткування, їх причини і джерела, не регламентує робочого навантаження устаткування;

- бюджети не враховують співвідношення витрат і отриманої вигоди на різних рівнях виробництва;
- бюджетування вважають завданням бухгалтерії, а це не дає змоги пов'язати стратегію бізнесу з конкретними управлінськими цілями організації.

Чимало консалтингових фірм пропонують свої послуги у сфері фінансового планування та формування бюджетів промислових підприємств. Серед пропозицій – складання традиційної системи бюджетів та управління витратами. На той час фінансовою наукою зроблено новий крок у розвитку механізмів фінансових планів і зосереджено увагу на розвитку процесно-орієнтованого планування [9, 10]. Цей вид планування дасть змогу створити ефективне обліково-аналітичне забезпечення управління процесом виробництва, зокрема на підприємствах машинобудівної галузі.

На наш розсуд, розвиток бюджетування на основі процесно-орієнтованого підходу дає змогу:

- здійснити синхронізацію і координацію діяльності у структурі організації із залученням до цих процесів споживачів і зовнішніх постачальників. Синхронізація ланцюжка "постачальник – організація – споживач" є ключем до створення вартості і сприяє координованій роботі відділів і служб, взаємодії із споживачами і постачальниками;
- здійснити дослідження якості результатів з використанням причинно-наслідкових діаграм, щоб виявити причини, визначити результати і сформулювати завдання в різних блоках, наприклад: блок завдань "кадри", блок завдань "устаткування", блок завдань "матеріали" й ін.;
- використовувати в організації процесу бюджетування і обліку виробництва маркетингової інформації, що є особливо важливим в умовах економічної кризи;
- визначати критичні точки – точки беззбитковості.

Схему організації процесно-орієнтованого бюджетування наведено на рис. 3.

Рис. 3. Схема організації операційного бюджету на основі процесно-орієнтованого підходу

Проаналізувавши сучасний стан машинобудування України, можна зробити висновок про необхідність розроблення саме системи процесно-орієнтованого фінансового планування на цих підприємствах. На наш погляд, на кожному підприємстві доцільно сформулювати центри витрат, які отримують лімітовані ресурси і відповідають за ефективність їх використання, і центри прибутку, що відповідають за рентабельність діяльності. Елементом запровадження системи планування має бути впровадження контролінгу, що забезпечить доведення фінансових планів до відповідальних осіб і здійснення контролю за їх виконанням.

Розроблення системи обліку за центрами відповідальності повинно будуватись в такій послідовності:

1. На першому етапі діяльність підприємства структурується за напрямками діяльності, для яких встановлюються цільові показники, – виділяються центри відповідальності.
2. Потім для кожного виділеного центру відповідальності визначається показник або набір показників, за які його керівник відповідатиме.
3. Для кожного центру відповідальності розробляється форма бюджету і визначається алгоритм розрахунку як планових, так і фактичних показників.
4. Встановлюється регламент взаємодії учасників бюджетного процесу на етапах планування, виконання, контролю (зокрема попереднього), обліку й аналізу виконання планових показників.
5. Виробляється зв'язок системи мотивації керівників центрів відповідальності зі встановленими показниками.
6. Виробляється впровадження процедур бюджетування, враховуючи автоматизацію процесів планування, обліку, контролю і аналізу.

Досвід використання контролінгу за кордоном свідчить про високу результативність цієї системи контролю та керування підприємством (табл.).

Табл. Ефективність застосування контролінгу на зарубіжних підприємствах [11]

Назва компанії	Частка підвищення ефективності управління внаслідок використання контролінгових технологій, %	Частка підвищення ефективності виробництва внаслідок застосування інноваційних методів контролінгу, %
Sony 25 18	25	18,4
Samsung 24	24,2	18
LG 18	18,7	25,9
Akai 11	11,8	8,4
Kodak 11	11,7	31,9
Nokia 10	10,2	25,3
Mazda 9	9,9	22,9
Siemens 9	9,2	21,5
BP 9	9,1	19,6
Shell 8,6 19,02	8,6	19
AIG Brunswick Capital	7,2	14,9

У системі контролінгу необхідно розробити і запровадити систему фінансових показників, яка дасть змогу планувати і враховувати операційну, інвестиційну і фінансову діяльність всього підприємства та його підрозділів.

Особливу увагу потрібно приділити плануванню (за допомогою складання бюджетів) витрат, обсягу продажів (зокрема за рахунок зменшення залишків на складах шляхом оптимізації), валового і чистого прибутку, рентабельності, адміністративних витрат, дебіторської і кредиторської заборгованості.

На нашу думку, система контролінгу на машинобудівному підприємстві повинна охоплювати:

1. Виробничу і майнову самостійність підрозділів, чітке розмежування і визначення функцій, прав і обов'язків кожного підрозділу, керівників і працівників. Економічне забезпечення самостійності цеху полягає у виділенні в його розпорядження виробничої площі, устаткування в кількості і складі, необхідному для виконання цехової виробничої програми, наданні прав самостійно розпоряджатися виділеними матеріальними ресурсами у виробничих цілях, ухваленні рішень з таких питань, як оплата праці працівників, організація преміювання, визначення чисельності і структури кадрів й ін.;
2. Техніко-економічне планування, чітко і своєчасно визначене виробниче завдання, місце і роль кожного структурного підрозділу у виконанні загальнозаводських планів. При цьому необхідно встановити систему кількісних і якісних показників, за якими буде плануватись, враховуватись та оцінюватись робота структурних підрозділів, порядок і терміни доведення до підрозділів планових показників;
3. Технічно обґрунтоване нормування витрачання трудових і матеріальних ресурсів, розроблення внутрішніх цін на спожиті у процесі виробництва матеріали, напівфабрикати, що передаються одним цехом іншому;
4. Внутрішній облік і звітність, які точно, достовірно і своєчасно відображають стан справ у виробництві, фактичний внесок кожного структурного підрозділу в загальнозаводські результати;
5. Регулювання взаємин між структурними підрозділами, забезпечення суворого дотримання матеріальної відповідальності за упущення в роботі, віднесення витрат на результати роботи того підрозділу, який здійснив ці витрати;
6. Аналіз господарської діяльності і контроль результатів роботи кожного структурного підрозділу, об'єктивна оцінка результатів діяльності, швидке підбиття підсумків роботи, доведення відомостей про ці підсумки до всіх працівників структурних підрозділів;
7. Матеріальне і моральне заохочення за результатами роботи з метою підвищення ефективності виробництва, відповідальності за допущені в роботі огріхи або випадки безгосподарності.

Загальні принципи внутрішнього контролю повинні бути єдиними для всіх підрозділів машинобудівного підприємства.

Вітчизняні підприємства машинобудівної галузі України виявилися не пристосованими до діяльності в умовах конкурентного ринкового середовища, що потребує їхнього подальшого реформування. Високе зношення основних засобів, застарілі технології зумовлюють потребу у використанні сучасних методів управління та контролінгу. Подальшого розвитку галузі фахівці не уявляють без значних інвестицій. Велика частка машинобудування України працює на експорт, що є нормою, оскільки у світових лідерів – Німеччині і Японії – ситуація аналогічна. На відміну від цих країн, Україна експор-

тує продукцію в країни СНД, Близького Сходу, Латинської Америки і Китай. Проте найперспективнішими ринками збуту на сьогодні вважають Європу і США. За висновками фахівців, основна причина ситуації, що склалася, – технологічна відсталість українських підприємств. Виправити становище можна тільки завдяки масштабному технологічному переоснащенню та застосуванню сучасних методів фінансового менеджменту.

На наш погляд, на машинобудівних підприємствах потрібно використовувати процесно-орієнтоване бюджетування, з одночасним утворенням центрів відповідальності – центрів формування витрат та прибутку з метою гнучкого управління виробництвом. Реалізація наведених рекомендацій сприятиме підвищенню ефективності фінансового планування на підприємствах галузі та дасть змогу залучити необхідні для розвитку додаткові інвестиційні ресурси і на цій основі забезпечити оптимальне використання фінансових ресурсів для розвитку підприємств.

Література

1. **Миронова А.** Сущность процесса внутрифирменного планирования на современных промышленных предприятиях / А. Миронова // Вестник МГТУ. – 2006. – Т. 9, № 4.
2. **Ноговіцин О.В.** Деякі особливості розвитку технологічної бази машинобудування України / О.В. Ноговіцин, В.А. Тітов, С.С.Красний // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний ін-т". – Сер.: Машинобудування, № 56.
3. **Основні** показники економічного та соціального розвитку України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.me.gov.ua>. (30.11.2010). – Назва з екрану.
4. **Рентабельність** операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності за січень-вересень 2009 року. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>. – (30.11.2010). – Назва з екрану.
5. **Рентабельність** операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності у Львівській області (відсотків). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.stat.lviv.ua>. – (30.11.2010). – Назва з екрану.
6. **Розраховано** авторами за даними Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>. – (30.11.2010). – Назва з екрану.
7. **Марковська А.** Необхідність фінансового планування на підприємстві / А. Марковська. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.intkonf.org/markovska-a-i-neobhidnist-finansovogo-planuvannya-na-pidpriemstvi/>. (30.11.2010). – Назва з екрану.
8. **Савчук В.** Финансовое планирование и разработка бюджета предприятия / В. Савчук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.cfin.ru/management/budgeting/index.shtml> (30.11.2010). – Назва з екрану.
9. **Кузьмін О.** Технології стратегічного планування діяльності машинобудівних підприємств: сутність класифікація та перспективи використання / О. Кузьмін, Н. Петришин. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vtneu/.../kuzmin-petryshyn.pdf.
10. **Курочкина И.П.** Развитие производственного учета и его нацеленность на учетно-аналитическое обеспечение реализации производственной программы // Экономические науки. – 2008. – № 4(41). – С. 354-360.
11. **The Pricewaterhouse** Cooper's bulletin / London. – № 2. Feb. – 2002 – P. 43.

Сыч О.А., Дзьоба В.Б. Формирование современных механизмов финансового планирования на машиностроительных предприятиях

Рассмотрены основные аспекты формирования системы финансового планирования на машиностроительных предприятиях, очерчено современное состояние машиностроения и необходимость внедрения системы финансового планирования, определена специфика финансовых проблем предприятий машиностроения. Предложены этапы формирования центров ответственности – центров расходов и центров прибыли, на машиностроительных предприятиях и механизм их функционирования.

На основе зарубежного опыта подчеркнута необходимость создания системы контроллинга как на уровне структурных подразделений, так и на уровне предприятия в целом. Акцентировано внимание на важности создания системы показателей и особенная роль бюджетирования в эффективном управлении финансами предприятий. Определено, какие управленческие задания необходимо решить для повышения конкурентоспособности и инвестиционной привлекательности предприятий машиностроительной отрасли.

Ключевые слова: система финансового планирования, центры расходов, центры прибыли, запас финансовой прочности, контроллинг.

Sych O.A., Dzoba V.B. Forming of modern mechanisms of financial planning on machine-building enterprises

The basic aspects of financial planning system for engineering enterprises, outlined the current state of engineering and the need for the introduction of financial planning, specific features of the financial problems of mechanical engineering. The stages of responsibility centers – cost centers and profit centers, building enterprises and the mechanism of their functioning. Based on international experience indicated the need for a system of controlling, at the level of structural units or enterprises in general. The attention to the importance of creating a system of indicators and the special role of budgeting for effective financial management of enterprises. Determined that the management tasks to be addressed to improve the competitiveness and investment attractiveness of enterprises allocated.

Keywords: system of the financial planning, centers of charges, centers of income, supply financial durability, controlling.

УДК 330.1

Ст. викл. Л.П. Стеців – Українська академія друкарства

СТРАТЕГІЇ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Розглянуто основні стратегічні підходи до формування інноваційного розвитку регіону. Запропоновано модель регіональної політики забезпечення конкурентоспроможності регіону. Встановлено, що оскільки в найближчі роки газорозподільні організації будуть виводити застарілі та вводити нові потужності, то необхідно розробити динамічну модель ціноутворення, що враховує процес значної реконструкції галузі, з урахуванням моменту введення потужностей в експлуатацію і термінів їх окупності (з розрахунку сукупної ринкової та бюджетної ефективності).

Ключові слова: інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, стратегії, конкурентні переваги, інноваційний потенціал.

На сьогодні визначально важливим напрямом розвитку регіонів є інноваційний. Чинниками регіоналізації інноваційного розвитку є особливості науково-технічного і виробничого потенціалів регіонів, кадрове забезпечення; соціальні й екологічні проблеми інновацій формування інноваційної інфраструктури; переважно регіональний характер малого інноваційного підприємництва; соціально-правові питання регулювання інноваційної активності; захист інтелектуальної власності; вплив зовнішньоекономічних зв'язків на інноваційну активність; кількісний і якісний склад зайнятості тощо. Зміщення акцентів інноваційного розвитку на регіональний рівень є кроком на шляху подолання історичної спеціалізації регіонів, яка не завжди сприяє стійкому його розвитку, оскільки такі економіки значною мірою схильні до ризику внаслідок зміни кон'юнктури або в умовах кризи.

Зростання ролі регіонів у стабілізації вітчизняної економіки, підвищенні її конкурентоспроможності потребує формування адекватних іннова-